

Forum TBS

Jaarverslag 2015

Doel van Forum TBS

De stichting Forum TBS werd begin 2011 opgericht als initiatief van een aantal wetenschappers, behandelaars, rechters, advocaten, officieren van justitie en persoonlijk bij de TBS betrokken mensen vanuit de intentie een bijdrage te leveren aan een meer evenwichtig maatschappelijk en politiek debat waarin relevante feiten, ervaringen, onderzoeken en gedifferentieerde meningen een rol kunnen spelen. De stichting richt zich op herstel van het vertrouwen in de terbeschikkingstelling als beveiligings- en behandelingsmaatregel. Het is wenselijk dat de maatschappelijke en politieke besluitvorming minder eenzijdig wordt bepaald door incidenten en veiligheidseisen, maar vooral gebaseerd wordt op feitelijke informatie. Het gaat om een passend evenwicht tussen beveiliging, behandeling en de rechtspositie van de tbs-gestelde. Zo kan een effectieve behandeling blijven bestaan voor delinquente patiënten die daarvoor in aanmerking komen, juist om te voorkomen dat zij onbehandeld terugkeren in de maatschappij met een grotere kans op herhaling.

Forum TBS wil deze denkbeelden aan de orde stellen via publicaties, opiniestukken, ingezonden brieven, het organiseren van bijeenkomsten, het geven van interviews of het verschaffen van ondersteunende informatie.

Bestuur

Het bestuur van de stichting bestond in het verslagjaar uit mr. Y.A.J.M. van Kuijck, vice-president van het Gerechtshof Arnhem, voorzitter, mr.dr. J.R. Niemantsverdriet, oud-staflied van de Van der Hoeven Stichting, secretaris, drs. J.A. Poelmann, oud-bestuurder van de Pompstichting te Nijmegen, penningmeester en mevrouw mr. I.E. Kruit, secretaris bij de RvB van Novadic-Kentron Groep, bestuurslid. In de loop van het verslagjaar besloot mevrouw Kruit terug te treden uit het bestuur. Voor opvolging van mevrouw Kruit zoekt het bestuur weer een bij voorkeur in het tbs-veld werkende persoon. Het bestuur kwam in het verslagjaar zeven maal bijeen, waarvan viermaal voorafgaande aan het overleg met de kerngroep.

Kerngroep

De 'kerngroep' van dertien personen, afkomstig uit verschillende disciplines en maatschappelijke posities, overlegde samen met het bestuur in het verslagjaar viermaal om onderwerpen op het terrein van de terbeschikkingstelling te bespreken en actiepunten voor te bereiden. De voorbereiding van het symposium was een belangrijk onderwerp op de overlegvergaderingen en in de tussentijdse e-mailcontacten. Naam en achtergrond van de leden van de kerngroep staan vermeld op de website van Forum TBS.

Sympathisanten

Een kring van 'sympathisanten' bestaat uit personen die achter het doel van Forum TBS staan en samen met bestuur en kerngroep willen optrekken. Met ondersteuning van deze personen, afkomstig uit verschillende maatschappelijke geledingen, kan het beoogde tegengeluid worden versterkt. Aan het eind van het verslagjaar waren er 25 'sympathisanten', wier namen zijn gepubliceerd op de website.

Symposium 2015

Nog in het oprichtingsjaar (2011) organiseerde Forum TBS een eerste symposium 'TBS: de moeite waard!'. Twee jaar later (2013) was het volgende symposium onder de titel 'Daders & slachtoffers: hoe verder?' gewijd aan slachtofferaspecten bij de tbs-behandeling. In het verslagjaar was het symposiumonderwerp de interactie tussen het tbs-veld en de media. Ook weer aan de Radboud Universiteit Nijmegen kwamen op 29 oktober 2015 ongeveer 100 deelnemers bijeen rond het thema 'TBS voor de media!'.

De media spelen een cruciale rol in de beeldvorming over de TBS, waarbij opvalt dat – vooral bij incidenten - sprake is van een moeizame verhouding tussen de media, persvoorlichters, justitie en behandelklinieken. Daarom beoogde Forum TBS met dit symposium mogelijkheden te onderzoeken om de relatie en communicatie tussen de media en het TBS-veld te verbeteren.

De dag stond onder voorzitterschap van mr. Frans Bauduin, voormalig vice-president van de rechtbank Amsterdam en begon met vertoning van de documentaire '9999' van Ellen Vermeulen over het monotone en uitzichtloze leven in de Belgische inrichting Merckxplas, gevolgd door een interview met de documentairemaakster. Daarna presenteerde Onno Maathuis de resultaten van het onderzoek dat Forum TBS heeft laten uitvoeren naar het imago van TBS in de Nederlandse samenleving. Vervolgens waren er presentaties van en debat met Stefan Bogaerts (hoogleraar UvT, over beleving van risico's), Harry Beintema (behandeldirecteur Van Mesdag Kliniek), Roelof Bosma (onderzoeksjournalist), Hanneke de Korte (hoofd media en communicatie Reclassering Nederland), Elif Isitman (freelance journaliste), Saskia Belleman (rechtbank- en juridisch verslaggever De Telegraaf), Annemarie Jorritsma (oud-burgemeester Almere en lid Eerste Kamer) en Tatiana Scheltema (freelance journaliste).

In eerste instantie werden wel de min of meer bekende standpunten ingenomen. Openheid en transparantie bij alle actoren waren kernbegrippen, overigens in het besef dat op bepaalde momenten terughoudendheid geboden kan zijn. De open gedachtewisseling tussen professionals uit de TBS-sector en journalisten op de bijeenkomst geeft hoop op een verbetering van de onderlinge 'relatie'. Uit de schriftelijke evaluatie onder de deelnemers bleek een waardering tussen 7,3 en 8,1 over verschillende onderdelen van de dag.

Imago-onderzoek

Een langer bestaande wens van Forum TBS om een actueel en op onderzoek gefundeerd beeld te krijgen van het imago van de tbs onder de Nederlandse bevolking kon worden gerealiseerd in de zomer van het verslagjaar. Zo was het mogelijk op het symposium in het najaar de eerste resultaten te presenteren.

Het bestuur was verheugd dat de stichtingen Vrienden van Oldenkotte en Koningsheide bereid waren financiële steun te verlenen, zodat de (bescheiden) eigen middelen konden worden aangevuld om het onderzoek te kunnen bekostigen.

Het onderzoek werd uitgevoerd onder 461 respondenten en kan als nulmeting fungeren zodat in een later stadium eventuele veranderingen kunnen worden gemonitord. Hoewel het onderzoek beperkt van opzet was, gaven de eerste resultaten een indruk van verschillende

aspecten van het imago.¹ Relevant voor het symposiumonderwerp was dat 90% van de ondervraagden zegt ‘ongeveer’ of ‘precies’ bekend te zijn met TBS en dat de meesten hun informatie via TV en/of kranten verkrijgen, terwijl ook het beeld wordt bevestigd dat de jongeren hun informatie meer opdoen via kanalen als internetnieuwssites en sociale media. Het rapportcijfer over TBS dat de respondenten in dit onderzoek geven is 6 (30% een 5 of lager, 30% een 6 en 40% een 7 of hoger). Hoger opgeleiden geven een 6,6 en lager opgeleiden een 5,6. De hoogste inkomensgroep is met een 6,8 positiever dan andere inkomensgroepen. Beveiligen van de samenleving door plaatsing in klinieken en geleidelijke terugkeer in de maatschappij zien de meesten als doelstelling (meer dan 60%). Voorkomen van recidive en gedragsverandering door behandeling worden minder vaak als doelstelling gezien (minder dan 50%). De TBS slaagt ‘gedeeltelijk’ in haar doelstellingen (‘gedeeltelijk’ ca. 60-80%; 5-30% zelfs ‘volledig’, afhankelijk van de gepercipieerde doelstelling). Mensen die positiever oordelen over TBS vinden TBS ook vaker effectief. Een forse meerderheid begrijpt dat TBS anders is dan opsluiting én ook dat het verlofstelsel er bij hoort. Maar de respondenten zijn niet overtuigd van de deskundigheid van TBS-klinieken. Een positiever oordeel gaat gepaard met een hoger rapportcijfer over het verlofstelsel, de expertise van behandelaars en de effectiviteit. De bevindingen uit het onderzoek van Forum TBS komen overeen met die uit recent ander vergelijkbaar onderzoek.

Media en publiciteit

In 2014 en in 2015 was er contact met de Volkskrant om via interviews met voormalige tbs'ers aandacht te besteden aan succesverhalen na behandeling in de tbs. Er was al contact gelegd met een aantal kandidaten die tot een interview bereid waren. Uiteindelijk bleek dit traject in de voorgenomen vorm niet uitvoerbaar, vooral omdat de voor media kennelijk belangrijke link met de actualiteit niet direct gelegd kon worden. Toch kon een deel van het oorspronkelijke plan worden gerealiseerd. Naar aanleiding van het symposium publiceerde De Gelderlander op 29 oktober 2015 niet alleen over het imago-onderzoek, maar ook een interview met een voormalige ter beschikking gestelde over zijn ervaringen na zijn tbs.

De bestuursleden Yvo van Kuijck, Jan Niemantsverdriet en Jos Poelmann schreven de bijdrage *Tbs, media en imago* voor het Liber amicorum prof. dr. H.J.C. van Marle (*Omzwervingen tussen psychiatrie en recht*, Deventer: Wolters Kluwer 2015, p.103-112).

Voor het tijdschrift *Sancties* schreven de bestuursleden Jan Niemantsverdriet en Yvo en Kuijck een reflectie over het symposium 2015 van Forum TBS onder de titel *TBS en de media, een moeizame relatie?*. Het artikel zal in het voorjaar van 2016 verschijnen.

Overige activiteiten

Het contact met het museum Het Dolhuys - waaraan Forum TBS heeft gedoneerd – is in het begin van het verslagjaar voortgezet. Er zijn ideeën uitgewisseld over verdere samenwerking.

Voorts bespraken bestuur en kerngroep de actuele ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en onderzoek, zoals het rapport van de thematische Wetsevaluatie gedwongen zorg en de gang van zaken rond de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, Wet forensische zorg en Wet zorg en dwang.

Bestuur van Forum TBS, maart 2016

¹ J.L. van Emmerik & O. Maathuis, Het imago van TBS in de Nederlandse samenleving, Forum TBS, 2015. Onderzoeksvragen Forum TBS, uitvoering ISIZ Online Research. Meer resultaten op www.forumtbs.nl